

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Αυτή η έρευνα αποτελεί ανησυχητική επιβεβαίωση ότι οι ελληνικές αρχές συνεχίζουν να παραβιάζουν τα δικαιώματα των ανθρώπων σε κίνηση μέσω της συστηματικής χρήσης επαναπροωθήσεων (παράνομες εξαναγκαστικές επιστροφές) στην Τουρκία από τα θαλάσσια και τα χερσαία σύνορα, μεταξύ άλλων με τη μορφή συλλογικών απελάσεων. Αυτές οι πρακτικές, στις περισσότερες περιπτώσεις, διαπράττονται μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας και αυθαίρετης κράτησης. Σε κάποιες περιπτώσεις έχουν πλήξει άτομα με καταγεγραμμένο καθεστώς προστασίας στην Ελλάδα. Οι επαναπροωθήσεις συστηματικά εμποδίζουν την πρόσβαση των ανθρώπων σε διαδικασίες προστασίας στη χώρα.

Η αποτυχία των αρχών να αναγνωρίσουν ή να διερευνήσουν αποτελεσματικά τις επαναπροωθήσεις, σε συνδυασμό με την απουσία αποτελεσματικών ένδικων μέτρων για τα θύματα και τη συνεχιζόμενη ποινικοποίηση των ΜΚΟ, συντείνει στη διατήρηση αυτού του επικίνδυνου status quo.

Αυτή η έρευνα υποδεικνύει επίσης ότι οι τουρκικές αρχές κάποιες φορές εμπλέκονται σε πρακτικές που θέτουν σε κίνδυνο πρόσφυγες και μετανάστες/ριες, μεταξύ άλλων μέσω απειλών και πίεσης σε αυτούς/ές για να επιστρέψουν στην Ελλάδα, απωθώντας τους/τες πίσω ή αποτυγχάνοντας να διασώσουν ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάγκη.

Υπό το φως των παραπάνω, η Διεθνής Αμνηστία κάνει τις ακόλουθες συστάσεις:

ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Να σταματήσουν **αμέσως** όλες τις επαναπροωθήσεις από τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα και να απέχουν από αυτές στο μέλλον.
- Να διεξαγάγουν άμεσες, ανεξάρτητες, αμερόληπτες και αποτελεσματικές έρευνες όσον αφορά τους ισχυρισμούς περί παράνομων εξαναγκαστικών επιστροφών, υπέρμετρης χρήσης βίας, ξυλοδαρμών και άλλων παραβιάσεων. Να διασφαλίσουν ότι τα θύματα και άλλοι παράγοντες που αναφέρουν τις παραβιάσεις μπορούν να το πράττουν με ασφάλεια και ότι οι ισχυρισμοί τους θα διερευνώνται δεόντως.
- Να προστατεύουν τους ανθρώπους που εισέρχονται στην Ελλάδα από τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα, μεταξύ άλλων:
 - Διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων στην ξηρά και στη θάλασσα διεξάγονται σύμφωνα με το δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αρχή της μη επαναπροώθησης (*non-refoulement*).
 - Διασφαλίζοντας ότι όλοι/ες όσοι/ες υπόκεινται σε επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων στη θάλασσα και την ξηρά θα έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένες

διαδικασίες για να εγείρουν ανάγκες προστασίας, καθώς και πρόσβαση σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα εναντίον αποφάσεων απέλασης και κράτησης.

- Να σταματήσουν την ποινικοποίηση της παράτυπης εισόδου προσφύγων και μεταναστών/ριών.
- Να αφήσουν ελεύθερους/ες πρόσφυγες και μετανάστες/ριες που βρίσκονται υπό αυθαίρετη κράτηση στην Ελλάδα. Να εφαρμόσουν κατεπειγόντως τις συστάσεις οργάνων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την πολιτική κράτησης προσφύγων και μεταναστών/ριών, μεταξύ άλλων όσον αφορά την τήρηση κατάλληλων αρχείων κρατούμενων και τις συνθήκες κράτησης σε εγκαταστάσεις σε όλη τη χώρα.
- Να σταματήσουν την ποινικοποίηση ατόμων και ομάδων που εργάζονται με πρόσφυγες και μετανάστες/ριες. Να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που θα διευκολύνει την κοινωνία των πολιτών, δημοσιογράφους και ακτιβιστές/ριες, διασφαλίζοντας ότι θα μπορούν να εργάζονται ελεύθερα και ανεμπόδιστα και να αναφέρουν τις παραβιάσεις που βρίσκουν.

ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Να σταματήσουν άμεσα όλες τις πρακτικές εξαναγκασμού ή πίεσης ατόμων να επιστρέψουν στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης απειλών η βίας, και να διενεργήσουν άμεσες, ανεξάρτητες, αμερόληπτες και αποτελεσματικές έρευνες για όλους τους σχετικούς ισχυρισμούς.
- Να διασφαλίσουν ότι οι επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων διεξάγονται με πλήρη σεβασμό στο διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Να συνεχίσουν να παρέχουν βοήθεια και αρωγή σε εκείνους/ες που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης στα τουρκικά σύνορα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ

- Να λάβουν κατεπείγοντα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η Ελλάδα θα αποκαταστήσει συνθήκες που θα σέβονται το ευρωπαϊκό δίκαιο για το άσυλο και τα θεμελιώδη δικαιώματα, στα σύνορά της και σε όλη τη χώρα.
- Υπό το φως των συντριπτικών στοιχείων που με συνέπεια υποδεικνύουν τη συνέχιση των επαναπροωθήσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εκκινήσει διαδικασίες περί παράβασης εναντίον της Ελλάδας για την παραβίαση εκ μέρους της του δικαίου της Ε.Ε. για το άσυλο και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

- Να διασφαλίσουν ότι η Ελλάδα θα θεσπίσει έναν Ανεξάρτητο Μηχανισμό Παρακολούθησης των Συνόρων (ΑΜΠΜ) ενισχύοντας υφιστάμενους μηχανισμούς με την κατάλληλη εντολή, μέσα και ανεξαρτησία. Υπό το φως των στοιχείων για συνεχιζόμενες επαναπροωθήσεις και βία σε ξηρά και θάλασσα, η Frontex θα πρέπει να εκτιμήσει τις επιπτώσεις που έχουν στα ανθρώπινα δικαιώματα οι δραστηριότητές της στα ελληνικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα και να θέσει σε εφαρμογή το Άρθρο 46 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 2019/1986 με σκοπό την αναστολή ή τον τερματισμό των δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα.
- Να τηρήσουν την αρχή της αλληλεγγύης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο, μέσω της αποτελεσματικής και ουσιαστικής μεταφοράς αιτούντων/ουσών άσυλο από την Ελλάδα και της μετεγκατάστασης προσφύγων από την Τουρκία.